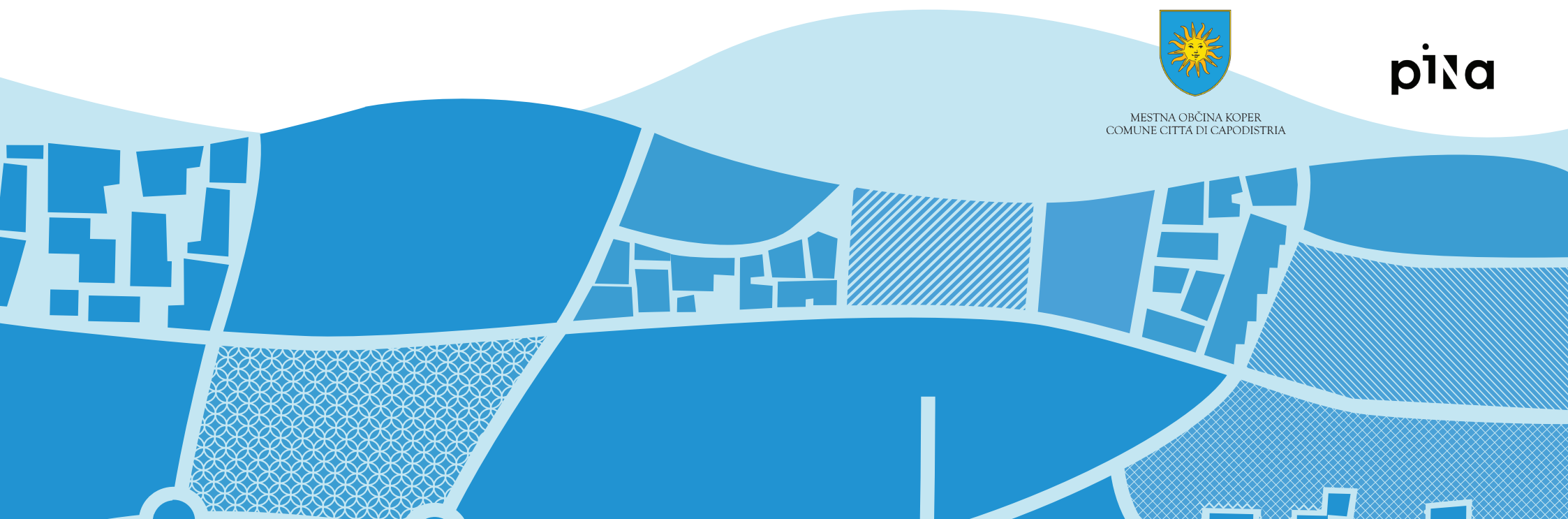

TRAJNOSTNI RAZVOJ IN OHRANJANJE IDENTITETE ISTRE KOT NAJPOMEMBNEJŠA PRIORITETA UREJANJA PROSTORA MESTNE OBČINE KOPER V PRIHODNOSTI

MESTNA OBČINA KOPER
COMUNE CITTA' DI CAPODISTRIA

pina

KAZALO

- 3 Kratek opis procesa
- 3 Analiza predlogov
- 4 Delovno aktivni posamezniki
- 5 Mlade družine
- 6 Kmetovalci
- 7 Starejši občani, ki živijo v zaledju
- 8 Lokalni aktivisti
- 9 Sklep

KRATEK OPIS PROCESA

Mestna občina Koper (v nadaljevanju MOK) je zaključila serijo delavnic za preveritev strateških ciljev prostorskega razvoja občine, zaokroženih pod naslovom Urejajmo prostor - Gestiamo insieme il territorio.

Med 23. januarjem in 11. februarjem 2020 je MOK občane* namreč vključila v proces priprave občinskega prostorskega načrta (OPN), najpomembnejšega razvojnega dokumenta vsake lokalne skupnosti. Cilj delavnic je bil spodbuditi razumevanje prostorskega načrtovanja in krepiti sodelovanje v družbi ter zavedanje, da je prostor omejena dobrina. V ta namen smo izvedli šest interaktivnih delavnic, kjer smo skupaj z občani začrtali prihodnost občinskega prostora. Interaktivnih delavnic se je udeležilo več kot 450 ljudi, ki so v manjših skupinah razmišljali o procesu urejanja prostora v občini.

Občani so največkrat predlagali več zelenih površin, ohranjanje istrske identitete, ohranjanje kulturne in arhitekturne dediščine ter bolj smiselno opredelitev stavbnih in kmetijskih zemljišč. Več pozornosti menijo, da je potrebno nameniti razvoju trajnostnega turizma na podeželju in spodbujanju lokalnega kmetijstva ter trajnostnega razvoja znotraj MOK.

Večkrat je bila izražena skrb za starejše, potreba po ureditvi domov za ostarele, varovanih stanovanj in medgeneracijskih centrov. Opozorili so tudi na pomembnost vzpostavitve infrastrukture parkirišč v vaseh s strani občine, ki bi zmanjšala pretiran promet znotraj vasi, ko prihajajo turisti. Hkrati pa so občani izpostavili potrebo po decentralizaciji in ureditvi več storitev v

zaledju, da lahko tudi občani zaledja dvignejo svojo kvaliteto življenja.

Občani so prav tako predlagali izboljšavo komunalne in prometne infrastrukture, ter izpostavili, da si ne želijo razpršene gradnje, temveč ustrezno komunalno opremljenih naselij.

Izpostavljena je bila tudi potreba po večji varnosti, konkretno ureditev pločnikov in javne razsvetljave na nekaterih območjih MOK.

V procesu je bilo izpostavljenih tudi veliko predlogov, ki jih občinski prostorski načrt ne more reševati, a so ključni pri strateškem razvoju občine, kot recimo izboljšati javni prevoz ter avtobusne povezave zaledja z mestom, za katere bi občani želeli, da so pogostejše.

*Uporabljeni izrazi, zapisani v slovnični obliki moškega spola, so uporabljeni kot nevtralni in veljajo enakovredno za oba spola.

ANALIZA PREDLOGOV

Vsi predlogi občanov so bili predani MOK, strokovni sodelavci PiNE, pa smo jih analizirali z metodo Empatične mape, s katero smo izbrali 5 tipov person oz. družbenih skupin, ki so bile skozi delavnice najbolj prisotne in so izražale svoja mnenja ter vidnja. Analizirali smo jih skozi prizmo njihovih življenjskih situacij in izzivov, s katerimi se srečujejo, nato pa opisali predloge, ki so bili predlagani v sklopu delavnic.

Persone oz. družbene skupine, ki smo jih identificirali so:

- delovno aktivni posamezniki,
- mlade družine,
- kmetovalci,
- 70-letniki, ki živijo v zaledju,
- lokalni aktivisti.

DELOVNO AKTIVNI POSAMEZNIKI

Delovno aktivni posamezniki so v svojem vsakdanu vključeni v raznolike aspekte okolja, zato opazijo možnost izboljšav in potrebo po ureditvi na področjih mesta in podeželja. Veliko časa preživijo na cesti, zato si želijo možnosti hitre in učinkovite mobilnosti. Izpostavljajo na primer potrebo po iskanju rešitev na območju obremenjene cone Sermin - razbremenitev tovorniškega prometa ter efektivno vzdrževanje javnih cest v lasti občine. Želijo si bolje izkoristiti svoj čas, zato potrebujejo dostopno in cenovno ugodno parkirno mesto blizu svojega delovnega mesta ali urejen javni prevoz.

Delovno aktivni posamezniki se sproščajo v naravi in stremijo k zdravemu načinu življenja, zato je zanje narava prioriteta. Pomembno jim je, da se pri načrtovanju prostora posveti posebno pozornost ohranitvi narave in da se na zelene površine umesti avtohtone, sredozemske rastline. V mestnem jedru je

potrebno zmanjšati emisije Luke Koper - prednost dati čistemu zraku in okolju z manj izpusti. Ključna se jim zdita zaščita naravnih vodnih virov in zagotavljanje samooskrbnih virov pitne vode ter ureditev vzdrževanja meteornih vod in hudournikov.

Ker so aktivni posamezniki, si želijo vzpostavitev športno-poslovnega središča v zaledju, kjer bo podprta potreba po fizični aktivnosti in možnost najema poslovnih prostorov. Želijo si razvoja podeželja, iz katerega izhajajo tudi sami. Veliko priložnost vidijo v razvoju trajnostnega turizma na podeželju. Poleg velikokrat omenjene potrebe po ureditvi kanalizacije in infrastrukture v zaledju, ki je osnova za kvalitetno življenje, si želijo ohraniti kulturno dediščino in s tem istrsko identiteto. Zelo radi preživljajo svoj prosti čas v mestnem jedru - s prijatelji in družino, zato si želijo revitalizacije (npr. ožvitev Kidričeve ulice, reševanje problematike propadajočih objektov - istrska arhitektura)

MLADE DRUŽINE

Te so neposredno povezane med seboj. Kot eno izmed ključnih vrednot izpostavljajo varnost, etiko, dostopnost in sinergijo. Med ključnimi predlogi poudarjajo predvsem varno in izboljšano sedanjo infrastrukturo. Veliko jih je bilo tudi takih, ki niso povsem povezani z okoljskim prostorskim načrtom, lahko pa posredno sklepamo, da mlade družine želijo biti slišane in vidne. Posamezni interesi so nedvomno prepleteni z javnimi. Predlogi so obenem tudi trajnostno naravnani, denimo izboljšati javno infrastrukturo, omogočiti varno sobivanje občanov vseh generacij in cestni prehod ob urejeni javni razsvetljavi. Ta sklop predlogov se nekoliko bolj dotika zaledja. Želijo si moralnega ravnanja z naravo, s poudarkom na zelenih javnih površinah in souporabi javnih vrtov ter športnih igrišč.

Enakopraven razvoj zaledja z mestom Koper vidijo v hitrejši dostopnosti omrežij in optičnih internetnih povezavah. Povečanje števila dostopnih parkirišč in ureditev prometnih povezav ter prioritiziranje avtohtone vegetacije bi hkrati omogočilo korak v pravo smer pri sonaravnem razvoju celotne občine. Mlade družine v svojih predlogih naslavljajo stanovanjsko krizo, po-

manjkanje neprofitnih stanovanj in drastično rast cen nepremičnin. Prihodnost vidijo v revitalizaciji starega mestnega jedra Kopra, spodbuditi razvoja turizma v zaledju, uporabi alternativnih virov energije, v povezovanju zaledja in mestne okolice z označenimi rekreacijskimi potmi ter decentralizaciji mestnih poslovno-športnih objektov.

KMETOVALCI

Gre za domačine, ki se pretežno ukvarjajo s kmetovanjem. Tu gre bodisi za samooskrbno ekstenzivno, bodisi tržno intenzivno, monokulturno ali polikulturno kmetijstvo. Na območju MOK se kmetovalci zavedajo prednosti in specifičnosti zemlje, okolja in sredozemskega podnebja. Izrazito zaščitniški so do svoje okolice in nekoliko težje sprejmejo uvedene spremembe raznih resolucij (primer Nature 2000). Na svoj prostor gledajo skozi oči posameznika, ki si želi ohraniti in nadaljevati s svojo storitvijo ali pa jo podkrepiti z znanji ter omogočenim sofinanciranjem in subvencioniranjem. Težave, s katerimi se soočajo, so posplošene, esencialne narave, kot je denimo komunalna ureditev, preskrba z namakalno vodo, zmanjševanje poraščenosti zemljišč in sprememba namembnosti le-teh. Pri slednjih je specifično izpostavljena želja po hitrejši spremembi gradnje neuporabnih, zapuščenih kmetijskih zemljišč v zazidalna. Zaradi same povezanosti z naravo in zavedanja o enovitem okolju, si želijo izkoristiti potencialne okolice in narave. Kmet, ki je hkrati občan MOK, zaznava težave pri ohranjanju izvirnih vaških in mestnih jeder, probleme z lastništvu ter posledično

zapuščenimi objekti in ruševinami. Želi si, da bi več pozornosti namenili zaledju, ohranitvi prisotne vegetacije in spodbujanju razvoja podeželskega turizma. Hkrati pa meni, da bi morali vzpostaviti sistem in spodbuditi povezavo lokalnih kmetij v zadruge za oskrbo šol, domov in lokalnih trgovin.

STAREJŠI OBČANI, KI ŽIVIJO V ZALEDJU

Drastično povečanje starostnih skupin ni le del demografske evolucije, gre tudi za pomembno družbeno, kulturno, gospodarsko in politično spremembo, ki pomembno vpliva na naš način razumevanja mesta in urbanizma. Posledično je pomemben natančen premislek pri načrtovanju urbanistične in infrastrukturne prenove.

Starejši občani se težje gibljejo, imajo manj avtonomije in niso vključeni v socialno ter politično življenje. Raje preživljajo starost v domačem okolju kot v domu za ostarele, ki se nahaja daleč stran od domačega kraja ali okolja. Starostniki se poistovetijo s krajem, v katerem živijo, zato je zanje pomembno ohraniti kulturno dediščino kraja in njegovo kulturno identiteto (ohranjanje avtohtone arhitekture).

Potrebujejo socialno interakcijo, sicer se pojavi občutek osamljenosti in nekoristnosti. Starejši občani si želijo prostorov za medgeneracijsko druženje (medgeneracijski center in dnevni center). Za njih sta prioriteta skrb za zdravje in samostojnost. V kolikor so storitve, ki jih starejši občani potrebujejo, v njihovi bližini in dostopne, slednje pripomorejo k občutku varnosti, pripadnosti, zdravja in vrednosti. Želja starejših občanov je

predvsem dostopnost do zdravstvene oskrbe v večjih krajih in ne samo v mestu. Lekarna, pošta in bankomat so v veliko primerih za ljudi s podeželja predaleč. Mnenja so, da jim kot občanom pripada zastoj parkiranje v bližini mestnega jedra. Menijo, da je na splošno premalo dostopnih in urejenih parkirišč (slednja naj ne posegajo v arhitekturo mesta), kot alternativo pa izpostavljajo urejen javni prevoz. Starejši občani potrebujejo mesto, ki bo prijazno za starajoče se prebivalstvo, hkrati pa bo tako izboljšalo pogoje tudi ostalim občanom. Želijo si infrastrukturno urejen prostor, prijazen starejšim in invalidom ter ureditev prometne infrastrukture na podeželju (ceste, pločniki, kolesarske steze, ležeči policaji, avtobusna postajališča in javna razsvetljava).

Sprememba statusa vasi v mesto (npr. Bertoki, Pobegi, Čezarji in Sv. Anton) bi po njihovem mnenju pripomogla k izboljšavi kvalitete življenja in oskrbe. S starostjo je povezano tudi nepoznavanje in težja dostopnost do elektronski oblik komunikacije. Predlagajo možnost alternativnega pošiljanja predlogov na občino, saj nekateri ljudje nimajo dostopa do e-pošte ali niso dovolj vešči njene uporabe.

LOKALNI AKTIVISTI

Lokalni aktivisti so tisti predstavniki skupnosti, ki bolj aktivno sodelujejo pri oblikovanju idej in soustvarjanju lokalnih skupnosti ter MOK. Odlikuje jih zavzetost do prostora, v katerem živijo, in skrb za trajnostni razvoj, prepleten z dogajanjem, ki bi občino ohranjalo živo in privlačno. Svoje izzive vidijo predvsem v pomembnosti vključevanja javnosti v postopke in sprejemanje pomembnih odločitev občine, možnosti vpliva na odločitve ter to, da se občane in njihove predloge sliši. Pomembno jim je ohranjanje identitete Istre in ureditev spomeniško zaščitenih stavb. Želijo si spodbuditi več zborov krajanov, da bi lahko bile odločitve sprejete bolj koherentno. Težijo k spodbujanju občine, da uredi komunalno infrastrukturo (meteorne vode, kanalizacija, razsvetljava in ceste). Poudarjajo tudi pomembnost civilnega nadzora nad investicijami obnovitvenih del, saj je po njihovem mnenju potrebna večja transparentnost pri porabi sredstev. Informiranje izpostavljajo kot enega ključnih vidikov in primanjkljajev občine (da komunicira pomembne informacije ob pravem času). Urejanje industrijskih objektov, ki dobijo novo podobo in namembnost, štejejo kot pomembnejše vidike razvoja MOK.

SKLEP

Po izvedbi delavnic lahko sklenemo, da je bil najpomembnejši cilj, da so občani slišani, vsekakor dosežen. Z metodologijo, ki smo jo skozi delavnice prilagajali in jo tudi prilagodili do mere, da je bila najbolj optimalna, smo dosegli želeni učinek. Menimo, da smo se v procesu veliko naučili, predvsem pa to, kako pomembno je, da ljudem damo prostor, da so slišani in da njihovim idejam damo veljavo. Pokazalo se je, da je skupnih izzivov bistveno več, kot so mislili na začetku. Med seboj so se poslušali in vzpostavili vezi, ki presegajo zgolj Občinski prostorski načrt.

Ljudje so si bili soglasni, da je treba ohranjati identiteto Istre in da si želijo trajnostnega razvoja, ki bo poskrbel za ustrezno urejene zelene površine. Pri urejanju in spreminjanju mestnega jedra je potrebno postaviti na prvo mesto korist lokalne

skupnosti in občanov ter šele nato turistov. Občani MOK si želijo svoj prostor soustvarjati skozi participativne procese in ga oblikovati v smer, ki bo naredila prostor prijaznejši za bivanje. Posebno skrb potrebujejo starejši občani, potrebno je veliko medgeneracijskega sodelovanja in razumevanja prostora, v katerem živimo.

Vse persone, ki smo jih identificirali v sklopu poročila, pa si vsekakor želijo biti del procesa še naprej, in da se njihovi predlogi na dolgi rok tudi realizirajo. Nadalje je nujno potrebna realizacija možnih priporočil in s pomočjo informiranja ter komuniciranja vzpostavitev občutka, da se stvari premikajo na bolje ter da si občina želi skupaj z občani zgraditi odnos zaupanja in soustvarjanja prostora, v katerem živimo.

Avtorice poročila: strokovne sodelavke PINE: Ana Markežič, Jasna Ratoša, Maja Drobne
Urednica poročila: vodja komuniciranja: Darja Oražem
Oblikovalka: Alice Biagi

Za več informacij o našem delu si lahko ogledate našo spletno stran www.pina.si.
Kontaktirate pa nas lahko na info@pina.si ali +386 (0)5 63 00 320.